

Nieuwsbrief VBVC 2023 – 1**INHOUD**

- Intro
- Agenda 2023
- Kort Nieuws
- Toelichting valbeveiliging: borstwering versus valharnassen

VBVC op facebook :

<https://www.facebook.com/VBVC-1745500912345414>

Agenda 2023

- 2023-03-28 Ledenvergadering ivm beroepsaansprakelijkheid en juridische aspecten te Sint-Niklaas
- 2023- juni ? Ledenvergadering In samenwerking met het FOD

Alle betalende leden worden hiervoor uitgenodigd.

Niet-leden kunnen zich inschrijven aan de prijs van het lidmaatschap zij zijn dan ook automatisch lid van VBVC in 2023.

Collegae,

In deze eerste nieuwsbrief voor 2023 vindt u opnieuw de stand van zaken van onze beroepsvereniging.

op 28 maart 2023 hadden de onze eerste studieavond te Hotel Serwir ,Sint-Niklaas,

Met als onderwerpen: Beroepsaansprakelijkheid door mevr Sarah Bultynck Senior underwriter liability Amlin. MS en

Juridische aspecten door dhr Frank Burssens advocaat-vennoot Everest-Law.

De volgende ledenvergadering zouden we organiseren net voor het verlot , We hebben opnieuw hiervoor contact opgenomen met Dhr Tom Vermeersch , Coördinator nationaal bouwtoezicht, Kwaliteitscoördinator, Sociaal inspecteur van de Algemene Directie toezicht op het Welzijn op het Werk.

Verder in deze nieuws brief EEN interessant artikel ivm valbeveiliging: de algemene veiligheidsprincipes in de wetgeving voorziet uitdrukkelijk een preventiehiërarchie. hierbij wordt expliciet de voorkeur gegeven aan collectieve beveiliging, boven persoonlijke beveiliging, met dank aan Pieter Marchand.

met vriendelijke groet

Philippe Englebert
Voorzitter VBVC

Kort Nieuws:

- Vanaf 1 januari 2023 werd voor alle sectoren in het Burgerlijk Wetboek een definitie ingevoerd van ‘werkdagen’ zijnde alle andere dagen dan wettelijke feestdagen, zondagen en zaterdagen. Dit betekent dat in private bouwovereenkomsten afgesloten vanaf 1 januari 2023 de dagen van weerverlet (ongunstige weersomstandigheden), specifiek voor de bouwsector, de jaarlijkse vakantiedagen en de inhaalrustdagen, óók als werkdag worden beschouwd en dus in de uitvoeringstermijn inbegrepen zijn.
- Verwijderen van asbest bevattende tegels en lijmlagen
Het verwijderen van asbesthoudende tegels en lijmlagen kan vanaf 1 februari 2023 enkel in hermetisch afgesloten zones gebeuren. Werken die na die datum worden gestart kunnen evenwel nog uitgevoerd worden volgens de methode van eenvoudige handelingen (indien aan de asbestvezelconcentratievereisten voor eenvoudige handelingen wordt voldaan), voor zover de offerte voor het uitvoeren van die werken werd goedgekeurd vóór 1 februari 2023
- Aanpassing asbestregelgeving
Het koninklijk besluit (KB) van 12 februari 2023 tot wijziging van titel 3 betreffende asbest van boek VI van de codex over het welzijn op het werk werd op 27 februari 2023 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Het KB treedt in werking op 9 maart 2023.
Door dit KB worden de bestaande bepalingen over de asbestinventaris, metingen, het werkplan en asbestverwijdering verduidelijkt en/of aangevuld.
Een aantal aanpassingen hebben betrekking op het opstellen en actualiseren van de asbestinventaris, en op de eventuele monsternames tijdens deze asbestinventarisatie.
Verder gaat het KB dieper in op de handelswijze bij het ontdekken van niet-geïnventariseerd asbesthoudend materiaal tijdens werkzaamheden.
Bij metingen wordt de algemene vereiste van het opstellen van een monsternemingsstrategie benadrukt. In geval van metingen rond en in de hermetische zone, wordt expliciet vermeld dat het laboratorium aangesteld wordt door de werkgever-opdrachtgever.
Het werkplan dient voorafgaand aan de werken te worden opgesteld. Wanneer tijdens de werken afgeweken wordt van dit werkplan, dienen deze afwijkingen gemotiveerd te worden.
Er worden tenslotte ook bepalingen ingevoerd voor asbestverwijderingswerken aan bijzondere constructies waar de opstelling van een hermetische zone niet mogelijk is. In hermetische zones wordt visueel contact met de plaatsen waar werken worden uitgevoerd, opgelegd. Tenslotte wordt de afbouw van de hermetische zone uitvoeriger beschreven.
- Batibouw 2023: van 14/03/2023 tem 19/03/2023 te Brussels expo

Algemeen:

- De wetgeving in de algemene veiligheidsprincipes voorziet uitdrukkelijk een preventiehiërarchie. Hierbij wordt expliciet de voorkeur gegeven aan collectieve beveiliging, boven persoonlijke beveiliging. Concreet vertaald naar valbeveiliging: **er moet altijd de voorkeur gegeven worden aan een permanente borstwering boven het gebruik van een valharnas**. Een uitzondering kan enkel als het **technisch** niet kan. Budget, esthetiek, stedenbouwkundige voorschriften, laattijdigheid, ... vallen niet onder deze uitzondering.
- De opdrachtgever en ontwerper / architect zijn juridisch aansprakelijk voor de ontwerpkeuzes die gemaakt worden, incl. de gevolgen van deze keuzes (vb. ongeval dat had kunnen vermeden worden als de borstwering voldoende hoog was geweest).

Waarom die voorkeur voor borstwering ten opzicht van ankerpunten / levenslijnen?

- Bij een valharnas
 - a) Moet de levenslijn jaarlijks nagezien worden.
 - b) Moet het valharnas jaarlijks gekeurd worden.
 - c) Moeten alle toebehoren van het valharnas jaarlijks gekeurd worden.
 - d) Moeten alle betrokken arbeiders, onderhoudspersoneel, ... over harnassen en toebehoren beschikken. Indien 1 iets ontbreekt, kan het valharnas al niet meer correct gebruikt worden.
 - e) Moeten alle betrokkenen deze harnassen en toebehoren ook effectief meegebracht hebben. Indien 1 iets ontbreekt, kan het valharnas al niet meer correct gebruikt worden.
 - f) Moeten alle betrokkenen gemotiveerd zijn om de harnassen te gebruiken.
 - g) Moeten alle betrokkenen opgeleid zijn om de harnassen te gebruiken.
 - h) Moeten alle betrokkenen zich nog herinneren hoe ze een harnas correct moeten gebruiken.
 - i) Moeten alle betrokkenen effectief de harnassen aanhebben.
 - j) Moeten alle betrokkenen de harnassen op een correcte wijze aanhebben. 1 vergissing kan er al voor zorgen dat de betrokkene denkt dat hij beveiligd is en risico's mag nemen, terwijl hij in de praktijk niet beveiligd is.
 - k) Moeten alle betrokkenen zich op een correcte wijze gaan verbinden met het ankerpunt. Men mag niet zomaar alles gaan combineren of mixen, laat staan gaan improviseren.
 - l) Zal de verbindingslijn hopelijk hun werken niet te veel hinderen, waardoor kans vergroot dat de harnassen alsnog opnieuw worden uitgedaan.

⇒ U merkt; heel wat onzekere factoren waarvoor er onmogelijk garanties kunnen gegeven worden. In perfecte omstandigheden kan een harnas zeker een goede bescherming bieden. **In de praktijk zijn de omstandigheden zelden perfect**. De veiligheidsketen is maar zo sterk als de zwakste schakel, hier zelfs letterlijk. Met andere woorden: valharnassen zijn een oplossing, maar in de praktijk geen betrouwbare oplossing. En u bent er altijd mogelijk mee aansprakelijk voor als er iets misloopt.
- Een borstwering beschermt iedereen die in deze zone aanwezig is, ook u. Eens de borstwering geplaatst is, kan er niets meer mee mislopen. Men kan deze niet vergeten of "vergeten". Een borstwering is een zeer betrouwbare en efficiënte oplossing, zowel op vlak van stevigheid als van correcte toepassing.

Wat is het verschil tussen ankerpunten en levenslijnen?

- Borstwering hebben altijd de voorkeur boven levenslijnen of ankerpunten, zoals wettelijk bepaald.
- Levenslijnen genieten de voorkeur boven een reeks ankerpunten: voor grotere daken is een levenslijn beter dan een serie ankerpunten. Bij ankerpunten moet de betrokken arbeider zich immers steeds losmaken en opnieuw vastmaken. Hierbij ontstaat het risico dat er in tussentijd iets misloopt, of dat de arbeider dit beu begint te geraken en zich niet meer vastmaakt.

Wettelijk verplicht?

- De wetgeving zal hierin niets expliciet gaan verplichten. Wetgeving voorziet hierin geen middelenverbintenis (“er moet een leuning staan”) maar een resultaatsverbintenis (“voldoende garanties op veilige uitvoering”). Als ontwerper en opdrachtgever bent u wel mee aansprakelijk voor de veiligheid van de toekomstige gebruikers en onderhoudsmensen. Bij een ongeval kan de rechtbank aan opdrachtgever en ontwerper vragen of zij wel het maximale hebben gedaan om het ongeval te vermijden, bijvoorbeeld door het gebouw inherent maximaal veilig te ontwerpen. Een rechtbank houdt geen rekening met planning, budget, zonnepanelen of stedenbouwkundige voorschriften, maar kijkt enkel of er meer had kunnen gebeuren om het ongeval te vermijden. Een rechtbank kan immers oordelen dat er aanpassingen hadden moeten gebeuren aan planning, budget of plannen om de veiligheid van de mensen te garanderen. Een rechtbank kan oordelen dat als er praktische bezwaren zijn (planning, budget, stedenbouwkundige voorschriften, ...) dat het project dan niet had mogen gebouwd worden, of kleiner, of een verdiep minder. Geen budget voor isolatie is ook geen reden om de EPB-eisen te mogen negeren. De mogelijke straffen zijn dan ook navenant.

We verwijzen hiervoor ook naar:

Een recent vonnis van de Correctionele Rechtbank te Luxemburg, afdeling Marche-en-Famenne, gaat een stap verder. Het verklaart een architectenbureau en een hotelketen principieel schuldig aan inbreuken op de preventiehiërarchie door in de fase van het ontwerp voor het onderhoud van het dak te opteren voor een levenslijn in plaats van een collectieve beveiliging (Corr. Luxemburg, afd. Marche-en-Famenne 23 augustus 2021, nr. 2021/228).

En we verwijzen ook naar de standpunt van de arbeidsinspectie:

In art. 17 staat dat de bouwdirectie belast met het ontwerp (veelal een architect) en in voorkomend geval de opdrachtgever (dat is bij een oppervlakte van meer dan 500 m²) de algemene preventiebeginselen moeten toepassen bij al hun keuzes die ze maken met betrekking tot het bouwproject. Deze keuzes kunnen van architecturale aard zijn, van bouwkundige aard, van technische aard, van planmatige aard en organisatorische aard zijn. Zij moeten dit doen tijdens alle fasen van het ontwerp van het bouwwerk.

Hierin staat dat opdrachtgever / architect ervoor moeten zorgen dat het gebouw inherent veilig kan gebouwd en onderhouden worden. Dus zowel tijdens de bouwfase, als het latere gebruik en onderhoud.

Esthetiek?

- Een rechtbank of wetgeving houdt geen rekening met de esthetiek van een gebouw. De veiligheid heeft voorrang op alles.
- Bij het voorzien van een borstwering kan er wel creatief omgesprongen worden:
 - a) Gevel laten doorlopen, zodat borstwering niet als dusdanig opvalt.
 - b) Glazen borstwering, zodat deze visueel minder opvalt en geen extra schaduw veroorzaakt.
 - c) Opklapbare systemen, zodat de borstwering enkel zichtbaar is tijdens onderhoudswerken.
 - d) Fijnmazige borstweringen.
 - e) Er juist een eye catcher van maken. (LED lijn, ...)
 - f) Functioneel maken (vb. voldoende hoge bloembakken, ...).
 - g) Combinaties (vb. gevel gedeeltelijk laten doorlopen, met daarop een kleine extra leuning).
 - h) Of u kiest gewoon voor de goedkoopste borstwering, waar ook helemaal niets mis mee is.

Budget?

- Een rechtbank of wetgeving houdt geen rekening met uw budget. De veiligheid heeft voorrang op alles. Als er moet bespaard worden, moet dit op niet-veiligheidsissues gebeuren.

Stedenbouw?

- Stedenbouw verbiedt om hoger te bouwen?
 - a) Er zijn opklapbare systemen.
 - b) De rechtbank zal aanbrenen dat ervoor gekozen kon worden om een verdiep minder te bouwen, en zo wel aan de wetgeving te voldoen. Het is aan de ontwerper / architect om een gebouw te ontwerpen dat voldoet aan de wetgeving, binnen de stedenbouwkundige beperkingen.

Te laat om nog aanpassingen te doen?

- Het ontwerp had al van in het begin veilig moeten zijn. De veiligheidscoördinator ontwerp dient al van in het begin om advies gevraagd worden, zodat wettelijk bepaald. Hoe eerder de veiligheidscoördinator ontwerp betrokken wordt, hoe meer men vermijdt dat er achteraf (dure) aanpassingen moeten gebeuren aan het ontwerp en / of het gebouw.

Als opdrachtgever / architect ondanks alles toch kiezen voor levenslijn of ankerpunten ...:

- Elke producent heeft zijn product laten keuren volgens zijn eigen plaatsingsvoorschriften. Dit gaat over tussenafstanden, wijze van verankeren, ... Wij mogen geen merk of fabrikant aanraden. We zullen dus ook niet gaan vastleggen waar of hoeveel verankeringen enz. er moeten geplaatst worden. Het is de taak van de ontwerper om te garanderen dat de punten worden afgestemd op de onderliggende structuur. We kunnen enkel stellen dat de richtlijnen van de fabrikant moeten gevolgd worden.
- Toch nog deze aandachtspunten:
 - a) Borstweringen hebben altijd voorrang op levenslijnen of ankerpunten.
 - b) We adviseren om evt. levenslijnen of ankerpunten op minstens 2m van de dakrand te plaatsen. Zo fungeert deze meteen ook als visuele scheiding tussen de veilige en onveilige zone.
 - c) We adviseren dat extra aandacht wordt besteed daar waar levenslijnen andere constructies kruisen (vb. HVAC-kanalen). Er mag geen contact optreden tussen de levenslijn en andere voorwerpen, ook niet bij storm. Dit zorgt immers voor een schurende werking, waardoor vroeg of laat schade zal optreden.
 - d) We adviseren dat deze levenslijn of ankerpunten door een bevoegd persoon worden gecontroleerd, zowel bij in dienst name als periodiek (jaarlijks).
 - e) Niet-vastgemaakte doodgewichtankers mogen niet gebruikt worden als het vriest of kans is op rijmplekken. Er kan rijm optreden tussen het anker en het dak, waardoor het anker mee glijdt bij een valpartij.
 - f) Een levenslijn is minder slecht dan ankerpunten.
 - g) Een systeem waarbij de arbeider zich slechts 1x moet vastklikken is minder slecht dan een systeem waarbij de arbeider zich telkens moet losmaken en terug vastmaken.
 - h) Al deze bovenstaande problemen kunnen perfect vermeden worden door het voorzien van een voldoende hoge borstwering, zoals wij adviseren en de wetgeving het eist.

Conclusie:

- De wetgeving in de algemene veiligheidsprincipes voorziet uitdrukkelijk een preventiehiërarchie. Hierbij wordt expliciet de voorkeur gegeven aan collectieve beveiliging, boven persoonlijke beveiliging. Concreet

vertaald naar valbeveiliging moet altijd de voorkeur gegeven worden aan een permanente borstwering boven het gebruik van een valharnas.

- Als opdrachtgever / architect moet u kunnen verantwoorden waarom u geen collectieve veiligheid voorziet. Stedenbouwkundige voorschriften, budget of esthetiek zijn in deze geen argument voor een rechtbank om een slachtoffer te verantwoorden.
- Als veiligheidscoördinator moeten wij, net zoals u, de wetgeving volgen en dus steeds de voorkeur geven aan collectieve veiligheid.
 - a) Een ankerpunt is minder slecht dan niets.
 - b) Een levenslijn is minder slecht dan een reeks ankerpunten.
 - c) Een permanente borstwering is de meest veilige oplossing en de enige oplossing die voldoende garanties biedt.
- Verder geven wij ook de uitdrukkelijke voorkeur aan collectieve systemen die al bescherming bieden tijdens het bouwproces, vb. een gevel die verder doorloopt. Zo is men ook tijdens alle dakwerken al beveiligd, wat trouwens ook de verantwoordelijkheid is en blijft van de opdrachtgever en ontwerper / architect.
- Bij gebouwen waar personeel zal werken: Aangezien het ook gaat om de beveiliging bij gebruik van het project, dient ook uw preventieadviseur hierover zijn advies te geven.

Iedereen heeft zijn eigen idee over veilig werken met een valharnas, maar uiteindelijk bent u wel mee aansprakelijk voor wat er wordt uitgespookt. Ook als het gebouw al lang in gebruik is, en men ondertussen nog strenger geworden is omtrent veiligheid. Let op uw aansprakelijkheid, ook op lange termijn.

Het advies geven over of zagezegd “goedkeuren van” een ankerpunt of levenslijn geldt niet als stilzwijgende verandering van standpunt. Ook het akteren van de keuze voor levenslijn of ankerpunten is geenszins op te vatten als een goedkeuring. We geven als veiligheidscoördinator nooit een goedkeuring om de wetgeving niet na te leven. Collectieve veiligheid blijft de voorkeur krijgen. De verantwoordelijkheid van de gemaakte keuze blijft steeds bij opdrachtgever en ontwerper liggen.

Inspiratie

We geven de voorkeur aan systemen die tijdens de bouwphase al beveiliging bieden, zoals doorlopende gevels.

Minder zichtbaar van op straat. Nadeel: niet bruikbaar tijdens bouwphase, dus extra veiligheid / kosten noodzakelijk.

Geen doorboring van de waterdichting of isolatie. Nadeel: niet bruikbaar tijdens bouwfase, dus extra veiligheid / kosten noodzakelijk.

Opklapbaar systeem. Niet zichtbaar van op straat, geen hinder voor de burens. Nadeel: niet bruikbaar tijdens bouwfase, dus extra veiligheid / kosten noodzakelijk.

Over VBVC

De bouw is één van de sectoren met de meeste en zwaarste arbeidsongevallen. Bouwplaatsen zijn tijdelijk en evolutief: ze veranderen voortdurend en elke keer ontstaan nieuwe risico's. Een Koninklijk Besluit van 25.01.2001 (BS van 07.02.2001) organiseert de toepassing van nieuwe begrippen en verplichtingen in verband met veiligheid en gezondheid op